

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.016.01.2022

Pan
Miroslaw Chyba
Dyrektor Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Płocku
ul. Stanisława Zgliczyńskiego 4
09-400 Płock

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/055 – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku ¹ , ul. Stanisława Zgliczyńskiego 4, 09-400 Płock
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Chyba, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku ² , od 1 maja 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udziałem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do dnia zakończenia kontroli ³), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Piotr Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/106/2022 z dnia 17 czerwca 2022 r. (akta kontroli str. 1-5)

---

¹ Dalej: MOPS.

² Dalej: Dyrektor.

³ Data zakończenia czynności kontrolnych: 7 października 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku prawidłowo i rzetelnie realizował zadania związane z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19⁶. W dokumentach strategicznych ujęto zagadnienia dotyczące wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności. W wyniku rozpoznania potrzeb zapewniono osobom i rodzinom niezbędne formy wsparcia. Przyjęta w okresie pandemii organizacja pracy zapewniła ciągłość realizacji zadań MOPS, pracownikom zapewniono szkolenia. Prawidłowo realizowano zadania związane z kierowaniem osób do mieszkań chronionych oraz ustalano wysokość opłat za pobyt w domu dla matek i mieszkaniach chronionych. Osiągnięto założone cele i efekty przewidziane w realizowanych programach osłonowych. Prawidłowo udzielono wsparcia sprawcom przemocy.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na zatrudnieniu na stanowisku kierownika Ośrodka Interwencji Kryzysowej osoby nieposiadającej wymaganej specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz błędów w przywołaniu podstaw prawnych wydawanych decyzji administracyjnych w czterech z pięciu objętych badaniem spraw dotyczących przyznawania pomocy w formie schronienia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19

Opis stanu faktycznego

1.1. MOPS w okresie objętym kontrolą zapewniał na terytorium Miasta Płocka, osobom i rodzinom przeżywającym trudności, wsparcie i pomoc pieniężną oraz niepieniężną. Realizował zadania własne gminy i powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej określone w: ustawie o pomocy społecznej⁸, ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁹, ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁰, ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci¹¹, ustawie o świadczeniach rodzinnych¹², ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹³ oraz ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹⁴.

(akta kontroli tom I str. 6-190, tom II str.12-38, 86-109, 132-155)

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Na potrzeby kontroli, za okres pandemii COVID-19 uznaje się okres od 20 marca 2020 r. do 16 maja 2022 r., tj. czas obowiązywania w Polsce stanu epidemii.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.); dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.), dalej: ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

¹⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.).

¹¹ Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577).

¹² Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2022 r. poz. 615 ze zm.).

¹³ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205).

¹⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), dalej: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W strukturze organizacyjnej MOPS wyodrębniono m. in.: Ośrodek Interwencji Kryzysowej¹⁵, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Dział Pieczy Rodzinnej i Instytucjonalnej, Dział Wsparcia i Rehabilitacji Społecznej, Dział Integracji Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Dział Obsługi Projektów, Dział Świadczeń Socjalnych, Cztery Zespoły Pracy Socjalnej, Dział Świadczeń Rodzinnych, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Dział Dodatków Mieszkaniowych.

(akta kontroli tom I str. 31-62, 133-150, 191-200, 243-279, tom II 12-38, 86-109, 133-155)

W latach: 2019, 2020, 2021 oraz I połowie 2022 r. zapewniono dostępność specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego (odpowiednio: 240, 187, 112 i 54 porady), prawnego (229, 216, 132 i 59), rodzinnego (20, 28, 36 i 10).

W zakresie przyczyn, powodów i innych okoliczności, które miały istotny wpływ na liczbę udzielonych porad, Dyrektor wyjaśnił, że pomoc ta była uzależniona od liczby klientów, którzy zgłosili się do MOPS. W ocenie Dyrektora, pandemia COVID-19 nie wpłynęła na liczbę osób, które skorzystały z tej formy pomocy. Ponadto Kierownik OIK¹⁶, odnośnie do specjalistycznego poradnictwa prawnego, wyjaśnił że w przypadku braku dogodnego dla klienta terminu wizyty u prawnika, klienci otrzymywali informację o innych miejscach w Płocku, w których udzielano bezpłatnych porad prawnych.

(akta kontroli tom II str. 413, tom III str. 88, 406, tom IV, str. 373-377)

W latach 2019-2022 (I połowa) zrealizowano odpowiednio: 541, 541, 524 i 336 interwencji kryzysowych dla rodzin, w tym 55, 78, 86, 32 interwencje w środowisku.

W latach 2020-2021 nastąpił wzrost interwencji w środowisku, który w opinii Dyrektora trudno przypisać pandemii lub innym konkretnym czynnikom. W 2020 r. znacząco wzrosła liczba dzieci wskazanych w procedurze „Niebieskie Karty”¹⁷ jako doświadczających przemocy w rodzinie (w 2019 r. - 31 dzieci, w 2020 r. - 47, w 2021 r. - 19, w I połowie 2022 r. - 31), co mogło mieć związek z pandemią COVID-19, tj. z nagłą izolacją rodzin i nauką zdalną oraz koniecznością pozostania dzieci w domach.

Dyrektor wyjaśnił, że liczba interwencji w miejscu zamieszkania klientów była uzależniona od liczby zgłoszeń. W trakcie pandemii COVID-19 interwencje w miejscu zamieszkania rodzin były przeprowadzane w sytuacjach wyjątkowych, głównie dotyczących podejrzenia przemocy lub zaniedbywania dzieci i odbywały się przy zachowaniu środków ostrożności, tj. zgodnie z przyjętymi procedurami oraz po wcześniejszym sprawdzeniu, czy dana rodzina nie przebywa w izolacji lub na kwarantannie.

(akta kontroli tom II str. 160, 173, 184, 413, 423, tom III str. 317)

W okresie objętym kontrolą w MOPS, w ramach OIK, działał telefon interwencyjny dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i świadków przemocy, czynny codziennie (w tym w soboty, niedziele i święta) w godz. 9.00 – 21.00, kontakt sms dostępny był całą dobę. Dyżur przy telefonie, również w czasie pandemii COVID-19, pełnili specjaliści z OIK (pedagog, psycholog, socjoterapeuta, pracownik socjalny), którzy udzielali niezbędnego wsparcia i informacji. W latach 2019-2022 (I połowa) przeprowadzono odpowiednio 15, 26, 39 i 39 telefonicznych rozmów informacyjno-wspierających, nikt nie skorzystał z kontaktu sms. W trakcie pandemii COVID-19, od czerwca do sierpnia 2020 r. numer telefonu interwencyjnego został rozreklamowany

¹⁵ Dalej: OIK. W ramach OIK działał Punkt Konsultacyjny (Ośrodek Terapeutyczny).

¹⁶ Ośrodek Interwencji Kryzysowej działał w strukturze MOPS od momentu jego utworzenia, jako wyodrębniona komórka organizacyjna podległa Zastępcy Dyrektora ds. Pomocy Środowiskowej.

¹⁷ Dalej także: NK, procedura NK.

w miejscowych środkach masowego przekazu. Dodatkowo sfinansowano 5 billboardów, 100 plakatów i 1 000 ulotek, które przekazano plockim instytucjom i organizacjom tworzącym lokalny system wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej. W okresie pandemii COVID-19 forma tej pomocy nie uległa zmianie. W pierwszej połowie 2022 r. numer telefonu interwencyjnego został rozpowszechniony jako telefon kontaktowy dla potrzebujących pomocy obywateli Ukrainy przebywających na terenie Płocka.

(akta kontroli tom II str. 226, 253, 299, 414, 425, 456-457,
tom III str. 408, tom IV str. 203-209)

Dyrektor wyjaśnił, że w przypadku braku możliwości odebrania telefonu, zawsze oddzwaniano do klienta. Dodatkowo telefonujący klient, w razie potrzeby, otrzymywał informację o innych miejscach pomocy na terenie Płocka.

(akta kontroli tom II str. 414)

MOPS posiadał miejsca całodobowego schronienia w Domu dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie¹⁸ oraz w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi przy ul. Misjonarskiej 22. W okresie objętym kontrolą Hostel funkcjonował od stycznia 2019 r. do marca 2020 r. oraz od stycznia 2021 r. do lutego 2022 r. i dysponował 8 miejscami noclegowymi całodobowego schronienia o charakterze interwencyjnym, z możliwością zwiększenia do 10-12 miejsc w sytuacjach wyjątkowych. Okres przebywania w Hostelu przewidziano na czas do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia w szczególnych sytuacjach. Zasady korzystania z Hostelu uregulowano w regulaminie¹⁹. Hostel w okresie od kwietnia do grudnia 2020 r. został udostępniony jako miejsce kwarantanny w czasie COVID-19 dla ratowników medycznych, natomiast od 27 lutego 2022 r. przeznaczono go dla obywateli Ukrainy²⁰. Z noclegowni MOPS korzystał na podstawie umowy zawartej z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej²¹ w Płocku na udostępnienie 20 miejsc noclegowych dla kobiet i matek z dziećmi. Skierowań do placówki dokonywano na podstawie decyzji administracyjnej określającej czasookres pobytu, uwzględniającej sytuację materialną, bytową, zdrowotną osób lub rodzin ubiegających się o zapewnienie schronienia.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora, MOPS posiadał wystarczającą liczbę miejsc noclegowych zapewniających schronienie i nie wystąpiła sytuacja niezapewnienia takiego schronienia. Brak pełnego wykorzystania Hostelu był i jest związany z małym zainteresowaniem tą formą wsparcia.

MOPS w 2019 r. dysponował 28 mieszkaniami chronionymi, w tym 16 o charakterze treningowym (52 miejsca), 11 o charakterze wspierającym (40 miejsc) oraz jednym mieszkaniem przeznaczonym do prowadzenia spotkań terapeutycznych²². W latach 2020-2022 (I połowa) MOPS dysponował 29 mieszkaniami, w tym odpowiednio 17, 14 i 13 o charakterze treningowym oraz 11, 12 i 12 o charakterze wspierającym.

¹⁸ Dalej: Hostel. Hostel funkcjonował w ramach OIK i pełnił funkcję całodobowego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz znajdujących się w sytuacji kryzysowej i niemających możliwości pobytu w środowisku rodzinnym.

¹⁹ Załącznik Nr 1 do Regulaminu OIK – Zarządzenie Nr 33/09 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 5 października 2009 r., Zarządzenie Nr 68/2019 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 19 grudnia 2019 r. Hostel był placówką całodobową, do której przyjmowano osoby i rodziny posiadające stałe lub czasowe zameldowanie na terenie Miasta Płocka, a w przypadku osób bezdomnych – ostatnie miejsce zameldowania na terenie Płocka. Osoby przebywające w Hostelu zobowiązane były współpracować z pracownikami OIK i członkami Grup Roboczych oraz aktywnie korzystać z oferowanych form pomocy w celu wyjścia z kryzysu i powrotu do swojego rodzinnego środowiska. Odmowa współpracy mogła być powodem odmowy lub ograniczenia dalszej pomocy. Pobyt w Hostelu przyznawany był na podstawie decyzji administracyjnej Dyrektora MOPS poprzedzonej wywiadem środowiskowym. Hostel nie zapewniał posiłków oraz ich przygotowania, a także codziennych potrzeb bytowych i pielęgnacyjnych.

²⁰ O zmianie przeznaczenia Hostelu zdecydowano na posiedzeniu Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

²¹ Organizacja pozarządowa zarejestrowana jako stowarzyszenie charytatywne.

²² Spotkania terapeutyczne odbywały się w latach 2019-2020.

W 2021 r. trzy, a w I połowie 2022 r. cztery mieszkania pozostawały niezamieszkałe. Jeden z lokali był w pełni przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim. Zasady korzystania z mieszkań chronionych określono w regulaminie²³.

Dyrektor wyjaśnił, że brak pełnego zagospodarowania mieszkań chronionych wynikał z czasowego braku osób chętnych, chcących skorzystać z tej formy pomocy.

(akta kontroli tom I str. 33, 96, 98, 133, 139, 176, 231, 232, 242, 464-466, 472-474, 499-503, tom II str. 46, 70, 117, 206, 215, 221, 226, 234, 242, 248, 253, 263, 271, 277, 298, 415, 416, 467-474, tom III str. 408, 458-474, 512-539)

W strukturze MOPS nie funkcjonował ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie i dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Dyrektor wyjaśnił, że nie było konieczności powoływania specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ponieważ OIK wypełniał większość funkcji tego ośrodka. Także Środowiskowe Domy Samopomocy typu A i B udzielały przedmiotowej pomocy i nie zachodziła potrzeba rozszerzenia lub organizowania dodatkowego ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, lecz jedynie zapewnienie funkcjonowania już istniejącego.

(akta kontroli tom I str. 32, tom II str. 417, tom III str. 3-7, 540-542, tom IV str. 283-283)

W strukturze MOPS funkcjonował OIK, którego zadaniem było udzielenie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej poprzez podjęcie doraźnych, krótkoterminowych działań mających na celu przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej. Zasady korzystania z OIK określono w regulaminie²⁴. Dodatkowo do końca 2019 r. funkcjonował Środowiskowy Dom Samopomocy (typu A) jako ośrodek wsparcia dziennego pobytu dla 30 osób dorosłych przewlekle psychicznie chorych oraz Środowiskowy Dom Samopomocy (typu B) dla 25 dorosłych osób upośledzonych umysłowo. W 2019 r. z pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy²⁵ skorzystało 66 osób. Z dniem 1 stycznia 2020 r. wyodrębniono ŚDS ze struktury organizacyjnej MOPS i utworzono jednostkę budżetową²⁶. Obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną ŚDS w Płocku nadal prowadzi MOPS²⁷.

(akta kontroli tom I str. 458-474, tom II str. 417, tom III str. 3, tom IV str. 282-283)

²³ Zarządzenie Nr 70/2014 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu Pobytu w Mieszkaniu Chronionym przy ul. Generała Tadeusza Kutrzeby 19 w Płocku. Mieszkania przeznaczone były dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej, starszych, niepełnosprawnych, chorych potrzebujących wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Pobyt w mieszkaniu był czasowy, odpłatny, uzależniony od indywidualnych potrzeb mieszkańca. W mieszkaniu mogły zamieszkiwać czasowo wyłącznie osoby wymienione w decyzji administracyjnej.

²⁴ Zarządzenie Nr 68/2019 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu OIK. Wcześniej obowiązywało Zarządzenie Nr 33/09 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 5 października 2009 r. Zgodnie z Regulaminem OIK podejmuje działania i udziela pomocy z urzędu oraz na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, bez względu na posiadany dochód, w miejscu zamieszkania lub pobytu osoby potrzebującej pomocy w zakresie: interwencji kryzysowej, działań profilaktycznych zmierzających do zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych, poradnictwa (prawnego, psychologicznego i rodzinnego), edukacji, informacji, prowadzenia mediacji, konsultacji, grup wsparcia, zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w Domu dla Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie lub w Schronisku dla Kobiet, zapewnienia schronienia klientom wychodzącym z przemocy w mieszkaniach chronionych i praca nad ich usamodzielnieniem, zwiększenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych matek przebywających w Domu dla Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie, Schronisku dla Kobiet i mieszkaniach chronionych. Ponadto OIK dysponuje Pokojem Przyjaznym Przesłuchań (do przesłuchiwania przez sąd, prokuraturę i Policję osób niepełnoletnich – ofiar i świadków przestępstw oraz dorosłych ofiar przemocy seksualnej), mieszkaniami chronionymi oraz Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

²⁵ Dalej: ŚDS.

²⁶ Uchwała Nr 262/XIV/2019 Rady Miasta Płocka z dnia 28 listopada 2019 r.

²⁷ Uchwała Nr 263/XIV/2019 Rady Miasta Płocka z dnia 28 listopada 2019 r.

W ramach OIK, w dni robocze w godzinach popołudniowych²⁸ funkcjonował Punkt Konsultacyjny (Ośrodek Terapeutyczny) dla osób i rodzin doznających przemocy domowej i uzależnienia. W latach 2019-2022 (I połowa) z konsultacji terapeutycznych skorzystało łącznie 60 osób, a z konsultacji socjoterapeutycznych 25 osób (udzielono odpowiednio 158 i 58 porad). Zapewniono także wsparcie emocjonalne (722 przypadki), informację i edukację (310), mediacje (15), spotkania grup roboczych NK (3170).

(akta kontroli tom II str. 28, 100, 145, 369-376, 417-419, 425-426, tom III str. 11-26, 317-318, tom IV str. 266-280)

W okresie pandemii COVID-19 formy udzielanej pomocy nie uległy zmianie, lecz zmienił się sposób ich świadczenia, m. in. poprzez ograniczenie do minimum wizyt pracowników socjalnych w terenie, załatwianie spraw w miarę możliwości w formie elektronicznej i poprzez rozmowy telefoniczne. Nowym sposobem świadczenia pomocy był m. in. kontakt i rozeznanie potrzeb osób przebywających w kwarantannie lub samoizolacji; zakup artykułów spożywczych, środków higieny, leków z dostawą do domu seniora z zachowaniem reżimu sanitarnego w ramach programu „Wspieraj Seniora”; przedłużanie wypłaty świadczenia w formie zasiłku stałego; dowóz ciepłych posiłków do miejsca zamieszkania; możliwość telefonicznego, mailowego lub pisemnego zgłoszenia do OIK podejrzenia przemocy w danej rodzinie przez przedstawicieli służb, które przed pandemią były zobowiązane wszcząć procedurę NK; zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi prowadzonej przez Polski Komitet Pomocy Społecznej w Płocku; zamiana pomocy w Grupie Terapeutycznej dla Kobiet oraz Grupie Wsparcia dla Kobiet na pomoc indywidualną.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora, mimo wprowadzonych obostrzeń, zapewniona była prawidłowa organizacja oraz ciągłość pracy MOPS, łącznie z obsługą klienta. Pracownicy z zachowaniem zasad reżimu sanitarno-epidemiologicznego, w wyjątkowych sytuacjach uczestniczyli w interwencjach w środowisku, odwiedzali rodziny objęte monitoringiem, w których występowała niewydolność opiekuńczo-wychowawcza.

(akta kontroli tom II str.12-38, 86-109, 132-155, 369-388, 419-424)

Najczęstszą formą pomocy realizowaną przez MOPS w okresie objętym kontrolą była pomoc pieniężna (zasiłki celowe, okresowe, stałe, zasiłki celowe na zakup żywności). Natomiast w OIK najczęstszą formą pomocy była interwencja kryzysowa²⁹. Do głównych powodów udzielania pomocy społecznej należały: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność.

(akta kontroli tom II str. 12-38, 86-109, 132-155, 369-388, 423-424)

W okresie kontrolowanym nie stwierdzono sytuacji niezapewnienia lub niewystarczającego zapewnienia wsparcia dla osób potrzebujących pomocy.

(akta kontroli tom II str. 374-376, tom III str. 3-29, 33-35, 146-243)

1.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka³⁰ na lata 2014-2020 oraz na lata 2021-2026, przewidywała zapewnienie osobom i rodzinom

²⁸ W 2019 r. i 2020 r. w godz. 15.00-19.00 dyżur pełniło odpowiednio 4 i 6 specjalistów; w 2021 r. w godz. 13.00-18.30 było to 7 specjalistów; w I połowie 2022 r. w godz. 13.30-19.00 dyżur pełniło 5 specjalistów.

²⁹ W 2019 r. poradnictwo specjalistyczne - 346 rodzin, interwencja kryzysowa - 541 rodzin; w 2020 r. odpowiednio 275 i 541 rodzin; w 2021 r. 204 i 524 rodziny; w I połowie 2022 r. 55 i 336 rodzin.

³⁰ Dalej: Strategia. W Strategii na lata 2014-2020 przyjętej Uchwałą Nr 8/III/2014 Rady Miasta Płocka z dnia 19 grudnia 2014 r. wyszczególniono 13 celów głównych; w Strategii na lata 2021-2026 przyjętej Uchwałą Nr 565/XXXIII/2021 Rady Miasta Płocka z dnia 26 sierpnia 2021 r. wyszczególniono 14 celów głównych. Obie Strategie zawierały te same cele główne, a Strategia na lata 2021-2026 zawierała jeden dodatkowy cel główny „Podniesienie możliwości realizacji swoich praw, wyrównanie szans na rozwój i uczestnictwo w życiu społecznym oraz zwiększenie ochrony przed dyskryminacją grup mieszkanki i mieszkańców Płocka ze

przeżywającym trudności wsparcia w zakresie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego), pomocy asystentów rodziny, opieki nad dzieckiem, wsparcia dziennego, współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej, programów edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, usług opiekuńczych, wypłacania świadczeń (zasiłków stałych, okresowych, celowych), schronienia, sprawiania pogrzebu, pomocy pieniężnej (usamodzielnienie, kontynuowanie nauki, uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych, uzyskanie zatrudnienia, zagospodarowanie), aktywizacji zawodowej i podnoszenia kompetencji społeczno-zawodowych, podwyższenia świadomości prawnej, dostępu do świadczeń rzeczowych (odzież, obuwie, dowody osobiste, wyżywienie), tworzenia w szkołach i przedszkolach oddziałów integracyjnych, specjalnych i terapeutycznych, wspierania rodziny mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań poprzez objęcie dzieci działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi.

(akta kontroli tom I str.6-106, 108-190)

W Strategii na lata 2021-2026, uwzględniono uwarunkowania wynikające z pandemii COVID-19 poprzez ich wykazanie w analizie SWOT jako kryterium zagrożenia wykonania zadań oraz wskazania szans ich eliminowania poprzez podnoszenie świadomości lokalnej społeczności na temat wagi szczepień przeciwko COVID-19, profilaktykę wychodzenia z bezrobocia, programy rehabilitacji pocovidowej³¹ oraz udzielanie za pośrednictwem mediów społecznościowych porad w miejscu zamieszkania osób potrzebujących tej pomocy.

(akta kontroli tom I str.12, 51, 65, 67-69, 89, 97,
tom III str. 1-3, 7-13, tom IV str. 281-282)

W Strategii na lata 2014-2020 zaplanowano dla MOPS 13 celów strategicznych, natomiast w Strategii na lata 2021-2026 zaplanowano do realizacji 14 celów, tj.: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu; stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawę sytuacji osób ciężko i przewlekle chorych; zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym i gospodarczym Płocka; wsparcie osób bezdomnych oraz przeciwdziałanie bezdomności; rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom; rozwój mechanizmów wspierania rodziny i ochrony macierzyństwa; integrację społeczno-zawodową osób opuszczających zakłady karne; zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej; wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; zapewnienie dostępu mieszkańcom do szerokiej oferty kulturalnej; zapewnienie warunków mieszkaniowych; aktywizację środowiska seniorów; podniesienie możliwości realizacji swoich praw, wyrównania szans oraz zwiększenie ochrony przed dyskryminacją³².

Do każdego celu strategicznego opracowano cele operacyjne, w których wskazano na konkretne działania, służące realizacji celów operacyjnych. Rozwój poszczególnych form pomocy dla rodzin przeżywających trudności związany był z realizacją tych celów. Stopień realizacji wskazanych celów był uzależniony od mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Planowany rozwój poszczególnych form pomocy zakładał m. in. prowadzenie interwencji kryzysowej oraz poradnictwa specjalistycznego w ramach OIK, prowadzenie mieszkań chronionych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. OIK udzielał pomocy w sytuacjach

---

względem na płeć, wiek, pochodzenie etniczne i narodowe, religię, wyznanie lub światopogląd, niepełnosprawność, orientację seksualną i tożsamość płciową”.

³¹ W Płocku realizowane były dwa programy rehabilitacji pocovidowej. Pierwszy finansowany ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, drugi realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

³² Cel strategiczny obowiązujący od 2021 r. przyjęty Strategią na lata 2021-2026.

kryzysowych tj.: przemocy w rodzinie, problemów uzależnienia i współuzależnienia, konfliktów rodzinnych, kryzysu utraty i żałoby po stracie osoby bliskiej, doświadczaniu traumy po katastrofie, problemów suicydalnych (myśli i zachowania samobójcze), przemocy seksualnej, problemów emocjonalnych oraz trudności opiekuńczo-wychowawczych.

(akta kontroli tom I str.72-82, 152-160, tom II str. 424, tom III str. 1-3, 12-13, 27-29)

Powyższe cele realizowano m. in. poprzez udzielanie poradnictwa specjalistycznego; zapewnienie całodobowego schronienia; zapewnienie mieszkań chronionych; pieczę zastępczą; wydanie kart aktywnego poszukiwania pracy; zapewnienie miejsca w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi; kierowanie zawiadomień do prokuratury; przeprowadzenie przesłuchań dzieci i dorosłych w Pokoju Przyjaznych Przesłuchań; spotkania Grupy Wsparcia dla Kobiet; szkolenie pracowników.

Przyjęte przez Radę Miasta Płocka Strategie nie zawierały wartości ram finansowych i wartości wskaźników realizacji działań określonych dla poszczególnych lat obowiązywania tych dokumentów. Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 przygotował Zespół sterujący i Zespół tematyczny ds. opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2014-2022”³³. Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Płocka na lata 2021-2026 przygotowywało Stowarzyszenie Centrum Innowacji Społeczeństwa Informacyjnego z siedzibą w Płocku³⁴.

(akta kontroli tom I str. 72-82, 152-160, tom III str. 1-3, 11-13, tom IV str. 352)

Zgodnie ze Strategią, podstawowym narzędziem³⁵ monitorowania i ewaluacji jej realizacji miała być Ocena Zasobów Pomocy Społecznej oraz bieżąca analiza, sprawozdawczość, raporty z realizacji poszczególnych programów i projektów polityki społecznej. System monitorowania realizacji Strategii na lata 2014-2020 oraz na lata 2021-2026 miał przebiegać w oparciu o zadania MOPS oraz Zespołu ds. aktualizacji i monitoringu Strategii³⁶, który został powołany przez Prezydenta Miasta Płocka w trakcie trwania kontroli NIK, w dniu 2 sierpnia 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 72-82, 106, 152-160, 186, tom II str. 1-11, 14-38, 88-109, 133-155, 157-196, 202-303, 369-376, 413-424, tom III str. 1-13, 11-13, 317-321)

Dyrektor wyjaśnił, że MOPS w zakresie koordynowania i monitorowania realizacji zadań przypisanych w Strategiach na lata 2014-2020 oraz 2021-2026, realizował bieżące analizy, sprawozdawczość oraz raporty z poszczególnych programów i projektów polityki społecznej np. coroczne sprawozdania z działalności, Oceny zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie składane Prezydentowi Miasta Płocka do 30 kwietnia, sprawozdania z realizacji procedury „Niebieskie Karty”, składane w styczniu każdego roku do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie o symbolu „Przemoc” składane do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, sprawozdania roczne z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej przekazywane do Urzędu Miasta Płocka. Rokrocznie na przełomie czerwca i lipca, MOPS przekazywał sprawozdania z realizacji zadań należących do celu strategicznego pn. „Wzmacnianie aktywności społecznej Płocczan”. Każdy z realizatorów celów strategicznych, czy też celów szczegółowych wymienionych w Strategii (MOPS, Miejski Urząd Pracy, organizacje pozarządowe, Płocki Ośrodek Kultury, Wydziały Urzędu Miasta Płocka

³³ Zarządzenie Nr 3118/2013 Prezydenta Miasta Płocka z dnia 20 maja 2013 r.

³⁴ Umowa nr ADM.2200.102.2020 z dnia 27.11.2020 r.

³⁵ Strategia na lata 2014-2020 oraz 2021-2026, cz. IX, pkt 4.

³⁶ Strategia na lata 2014-2020 oraz 2021-2026, cz. IX, pkt 3.

itd.) przedkładały roczne sprawozdania z działalności, które zawierały również informacje na temat realizacji zadań zawartych w Strategii.

(akta kontroli tom III str. 1-3)

W okresie pandemii, mimo panujących obostrzeń, zadania z zakresu celów strategicznych realizowano wspólnie, m.in. z: Urzędem Miasta Płocka, Komendą Miejską Policji, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądem Rejonowym, Prokuraturą Rejonową, Strażą Miejską, Płockim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera, Centrum Wolontariatu przy Urzędzie Miasta Płocka, Szkołą Podstawową nr 23, Zespołami Interdyscyplinarnymi z innych gmin, Strażą Miejską, spółką Sensi Labs.

(akta kontroli tom I str. 32, tom II str. 14-38, 88-109, 133-155, 202-303, tom III str. 44-66, 317-320, tom IV str. 282-283)

1.3. W obowiązującym w okresie objętym kontrolą Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022³⁷ ujęto zagadnienia dotyczące wsparcia dla rodzin przeżywających trudności. Jako cel główny wskazano przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez doskonalenie interdyscyplinarnego systemu skutecznej pomocy oraz profilaktyki. Celami szczegółowymi były: podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie; ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie; oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie; podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Powyższe cele zrealizowano m. in. poprzez: prowadzenie lokalnych kampanii społecznych; prowadzenie strony internetowej Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, wydawanie informatora o dostępności form pomocy, kontakt z lokalnymi mediami; nawiązanie współpracy z Kościołem Katolickim oraz innymi związkami wyznaniowymi w celu realizacji wspólnych projektów profilaktycznych i edukacyjnych; realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych mających na celu promowanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci oraz kształtowanie postaw i umiejętności umożliwiających obronę przed przemocą; rozwój oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie; nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie dostępu do różnorodnej oferty pomocowej; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą pomocy w formie schronienia; zapewnienie dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania dorosłych ofiar przemocy seksualnej; tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych; opracowanie trybu i metod identyfikacji rodzin szczególnie zagrożonych przemocą; opracowanie procedury monitorującej losy dziecka z rodzin szczególnie zagrożonych przemocą; zapewnienie osobom, które w wyniku doświadczanej przemocy doznały obrażeń ciała dostępu do bezpłatnej pomocy w formie sporządzenia dokumentacji medycznej; realizacja procedury „Niebieskie Karty” w rodzinach z problemem przemocy domowej; badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

³⁷ Przyjęty Uchwałą Nr 513/XXX/2017 Rady Miasta Płocka z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji na terenie Miasta Płocka „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022”; dalej: Program.

kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego; zapewnienie udziału osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szkoleniach, seminariach i konferencjach zewnętrznych; wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących z rodzinami z problemem przemocy w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie³⁸ koordynował działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zapewniał pomoc rodzinom z problemem przemocy oraz realizację procedury NK, podejmował działania w sytuacji podejrzenia wystąpienia w rodzinie aktów przemocy. Konsultanci OIK byli koordynatorami Grup Roboczych powołanych przez MZI do realizacji procedury NK w poszczególnych rodzinach. Nad realizacją Programu nadzór sprawował MZI, który opracowywał coroczne sprawozdanie³⁹ z realizacji Programu pn. Diagnoza Zjawiska Przemocy na Obszarze Miasta Płocka oraz Sprawozdanie z Realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Członkowie MZI (pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 oraz policjanci z Komendy Miejskiej Policji) realizowali w płockich szkołach wszystkich szczebli program profilaktyczny „Niebieski”, dotyczący profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W okresie objętym kontrolą MOPS nie opracował programu profilaktycznego, natomiast w ramach Programu przeprowadzono m. in. zajęcia profilaktyczne z zakresu przemocy w rodzinie w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, zajęcia profilaktyczne z rodzicami w dwóch płockich przedszkolach dotyczące uzależnienia od komputera, cykl programów profilaktyczno-edukacyjnych w Radiu Płock i audycjach telewizyjnych oraz udzielono wywiadów prasowych m.in. o tematyce związanej z profilaktyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. W ramach Grupy Socjoterapeutycznej przeprowadzono dla dzieci od 10 roku życia konsultacje z asystentami rodzin i rodzicami. Pracownicy OIK brali również udział w realizacji projektów profilaktyczno-edukacyjnych pn. „Feriowisko” oraz „Wakacyjna Przygoda z Bezpieczeństwem” organizowanych przez Straż Miejską. Były to zajęcia edukacyjne z dziećmi ze świetlic środowiskowych na temat przemocy i uzależnienia od alkoholu. W Płocku koordynatorem programów profilaktycznych był Urząd Miasta Płocka, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych.

Odsetek populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie na obszarze miasta Płocka, zidentyfikowany i oceniony w corocznej Diagnozie za lata 2019-2021, wynosił: 0,55 %; 0,52% i 0,48%. W latach 2019-2021 MZI objął pomocą odpowiednio 897, 811 i 801 osób, a procedurą NK 227, 231 i 200 rodzin.

(akta kontroli tom I str. 287-300, tom II str. 202-302, 304-328,
tom III str. 30-33, tom IV str. 212)

1.4. MOPS, zgodnie z art. 112 ust. 12 w związku z art. 15 pkt 4 i 5, art. 16a ustawy o pomocy społecznej, każdego roku przedstawiał Radzie Miasta Płocka analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej

³⁸ Dalej: MZI. Zespół powołano Zarządzeniem Prezydenta Miasta Płocka Nr 1648/2012 z dnia 30 kwietnia 2012 r. W jego skład weszli przedstawiciele płockich instytucji i organizacji zajmujących się problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj.: MOPS, Komendy Miejskiej Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2, Płockiego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych, Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego, Straży Miejskiej, Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego – Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej, Katolickiego Stowarzyszenia Pomocy im. Św. Brata Alberta, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej, Płockiego Stowarzyszenia „Klub Abstynentów”, w późniejszych latach także przedstawiciele Urzędu Miasta Płocka (Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych) oraz Centrum Psychologiczno-Pastoralnego „Metanoia”.

³⁹ Dalej: Diagnoza.

oraz propozycję realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych. Coroczna „Ocena zasobów pomocy społecznej miasta Płocka”⁴⁰, wraz z rekomendacjami do planowania budżetu na rok następny, uwzględniała działania wpisujące się w misję polityki społecznej sformułowanej w Strategii oraz Diagnozie. MOPS w corocznych Ocenach wskazał, że przy planowaniu budżetu na kolejne lata należy uwzględnić m.in. pomoc rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wyrównywanie szans w ramach pomocy społecznej, kontynuowanie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zapewnienie środków na bieżącą działalność MOPS (szkolenia i doskonalenie umiejętności pracowników), poprawę infrastruktury pomocy społecznej, kontynuowanie aplikowania o środki pozabudżetowe oraz realizację projektów ukierunkowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zakresie ich aktywizacji zdrowotnej i społecznej, kontynuowanie idei partyworkingu⁴¹, rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niesamodzielnymi, inicjowanie i realizacja działań mających na celu integrację międzypokoleniową.

W okresie pandemii COVID-19 w wyniku rozpoznania problemów społecznych i analizy potrzeb, w Ocenie za 2019 r. (sporządzonej w 2020 r.) wskazano m. in. na konieczność podjęcia prac zmierzających do poprawy dostępności załatwiania spraw mieszkańców drogą online; a w Ocenie za 2021 r. na konieczność doposażenia wypożyczalni sprzętu medyczno-rehabilitacyjnego w łóżka, koncentratory tlenu, pulsoksymetrię.

Dyrektor wyjaśnił, że planowano pozyskanie na ten cel środków pozabudżetowych w ramach projektów unijnych, jednak z uwagi na brak ogłoszenia konkursów realizacja tego zadania dotychczas nie była możliwa.

(akta kontroli tom I str. 104, tom II str. 60-62, 83-85, 130-13, 202-303, tom III str. 33, 424, 463-498, tom IV str. 283-285)

1.5. Miasto Płock realizując zadania z zakresu pomocy i wsparcia dla osób i rodzin przeżywających trudności dysponowało podmiotami i instytucjami, których celem było niesienie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinom sprawującym pieczę zastępczą nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej. Na terenie Płocka działały m.in. 23 placówki wsparcia dziennego, w tym jedno ognisko opiekuńcze, 13 świetlic środowiskowych oraz 9 klubów profilaktyki środowiskowej, punkty informacyjno-konsultacyjne (od 4 do 7), Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Narkotykowych oraz Alkoholowych „Jest Czas” Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Kai Kairos”, Ośrodek Terapeutyczny w MOPS, Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna Monar, Chrześcijańska Misja Społeczna „Teen Challenge” Oddział w Płocku, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Patologii Społecznej „Między Ludźmi” Oddział w Płocku, Fundacja „Na Temat” Pracownia Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Centrum Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień „Profil”, Punkt Informacyjno-Kontaktowy Anonimowych Alkoholików, Dom Pomocy Społecznej „Przyjaznych Serc”, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, cztery ośrodki opiekuńczo-wychowawcze, Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny w Warszawie – Oddział w Płocku, sześć warsztatów terapii zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy (2 typy domów), Schronisko dla Kobiet, Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn, Ogrzewalnia dla Osób Bezdomnych.

W Ocenach zasobów pomocy społecznej (zestawieniach potrzeb) wskazano na następujące potrzeby: zapewnienie w planie budżetu na kolejne lata środków finansowych na zadania z zakresu polityki społecznej z zakresu kontynuowania

⁴⁰ Dalej także: Ocena.

⁴¹ Prowadzenie działań wobec młodzieży i dorosłych uczestników imprezy muzycznej oraz potencjalnych użytkowników narkotyków oraz środków psychoaktywnych

realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; poprawę infrastruktury pomocy społecznej; kontynuowanie aplikowania o środki pozabudżetowe oraz realizację projektów ukierunkowanych przede wszystkim na wsparcie osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku senioralnym oraz osób z zaburzeniami otępiennymi; kontynuowanie idei partyworkingu podczas imprez muzycznych; inicjowanie i realizowanie działań mających na celu integrację międzypokoleniową. Potrzeby te były realizowane poprzez wnioskowanie o przyznanie środków budżetowych oraz realizację zadań statutowych MOPS.

(akta kontroli tom I str. 31-62, 133-150, tom II str. 202-303)

Dyrektor wyjaśnił, iż zasoby kadrowe, którymi dysponował MOPS w czasie pandemii nie zmieniły się. Absencja pracowników wynikająca z zachorowań na COVID-19 nie wpłynęła w sposób znaczący na pracę MOPS. Zasoby kadrowe pozwoliły na zapewnienie pełnej realizacji zadań na rzecz pomocy i wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności.

(akta kontroli tom III str. 33-34)

1.6. Cele i zadania MOPS w obszarze wsparcia i pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności związane z pandemią COVID-19 nie uległy zmianie. W okresie pandemii powstały trudności organizacyjne polegające na czasowym wyłączeniu z działalności Hostelu, działalność zawiesiła również Grupa Terapeutyczna dla Kobiet oraz Grupa Wsparcia dla Kobiet. Osoby korzystające z pomocy w ramach ww. grup w okresie zawieszenia działalności mogły skorzystać z pomocy indywidualnej. Ośrodek Wsparcia dla Seniorów zawiesił⁴² swoją działalność w okresie marzec-sierpień i październik-grudzień 2020 r. Posiedzenia MZI w 2020 r. odbywały się raz na kwartał zamiast co miesiąc. W Pokoju Przyjaznych Przesłuchań w 2020 r. przez półtora miesiąca nie odbywały się przesłuchania dzieci. Odnotowano trudności wynikające z ograniczonych możliwości świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ich miejscu zamieszkania. Osobom objętym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi przebywającymi w izolacji domowej lub na kwarantannie świadczone były usługi w formie niewymagającej bezpośredniego kontaktu, np. poprzez kontakt telefoniczny, zapewniając wsparcie psychiczne.

Dyrektor wyjaśnił, że w trakcie realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom będącym w sytuacji kryzysowej, w tym w kryzysie bezdomności, wystąpiły trudności logistyczne. Ponadto trudności wynikały z braku odpowiedniej infrastruktury mogącej służyć jako pomieszczenie izolacyjne dla osób bezdomnych podejrzanych o zakażenie. Miejsca odosobnienia tworzone były w ramach infrastruktury konkretnej placówki. Realizowanie przyjęć osób bezdomnych do placówki całodobowego tymczasowego schronienia odbywało się po pobycie nowoprzyjmowanej osoby w miejscu odosobnienia przez okres 10 dni, w celu potwierdzenia jej stanu zdrowia i ograniczenia kontaktu z pozostałymi osobami korzystającymi ze schronienia.

(akta kontroli tom II str. 86-109, 133-155, 202-303, 369-412, 419-423, tom III str. 7-10)

1.7. MOPS w okresie pandemii COVID-19 ograniczył do minimum bezpośredni kontakt pracownika socjalnego z klientem⁴³. Kadra została podzielona na dwie stałe grupy z wykluczeniem możliwości mieszania się pracowników. Grupy te świadczyły

⁴² Polecenia Wojewody Mazowieckiego z dnia 11 i 24 marca oraz 10 kwietnia 2020 r., decyzje Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 maja i 23 października 2020 r.

⁴³ Zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. poz. 2285).

pracę rotacyjnie w dni robocze w godz. 7.30-12.30 (grupa I) i 13.00-18.00 (grupa II). Wprowadzono formę zdalną w zakresie przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (przez telefon) oraz elektroniczną procedur administracyjnych (przyjmowanie dokumentów w formie elektronicznej). Dostępny był telefon interwencyjny.

Dyrektor wyjaśnił, że w każdym pomieszczeniu biurowym przebywał jeden pracownik, pozostali pracownicy w tym samym czasie wykonywali pracę zdalną. Zapewniono bezpieczną odległość między pracownikami. Pracownicy socjalni byli dostępni pod numerami telefonów stacjonarnych lub komórkowych.

Z dniem 26 marca 2020 r.⁴⁴ wprowadzono procedurę postępowania w sytuacji kontaktu pracownika MOPS z klientem pozostającym w samoizolacji lub kwarantannie oraz Procedurę postępowania w sytuacji kontaktu pracownika MOPS z seniorem lub osobą niepełnosprawną w związku z koniecznością zakupu i dostarczenia artykułów pierwszej potrzeby. Na czas trwania pandemii w MOPS wdrożono procedurę bezpieczeństwa w związku z COVID-19 oraz procedurę postępowania na wypadek podejrzenia zakażenia koronawirusem lub zachorowania na COVID-19⁴⁵. Zalecono pracownikom: ograniczenie bezpośredniego kontaktu z klientem, rekomendowanie klientom załatwiania spraw w formie telefonicznej, elektronicznej lub drogą korespondencyjną, ograniczenie do niezbędnego minimum wyjść w środowisko.

Zakupiono dla pracowników testy antygenowe i wprowadzono codzienny pomiar temperatury ciała. Wyposażono pracowników w środki ochrony indywidualnej: maseczki ochronne, rękawiczki jednorazowe oraz płyn do dezynfekcji dłoni i powierzchni. Wprowadzono obowiązek noszenia maseczek w przestrzeni wspólnej. Ustawiono również dozowniki z płynem do dezynfekcji rąk. Przy wejściu do głównego budynku MOPS zamontowano lampę antybakteryjną. Zakupiono również przenośny ozonator do dezynfekcji pomieszczeń w budynku MOPS.

Dyrektor wyjaśnił, że część budynku zamknięto dla osób z zewnątrz i zorganizowano punkt obsługi klienta. Wystawiono urny w korytarzu przed wejściem na teren MOPS, by klienci mogli tam wrzucać pisma lub dokumenty ze względu na czasowe wyłączenie możliwości wejścia do Ośrodka. Obsługa klienta była koordynowana przez ochronę budynku. Na drzwiach wejściowych do budynku MOPS były umieszczone plakaty, a na stronie internetowej MOPS informacje na temat funkcjonowania MOPS w czasie pandemii, w tym zmian w zakresie obsługi klienta. Dodatkowo zapewniono klientom możliwość składania dokumentów w Urzędzie Miasta Płocka. Ponadto Straż Miejska oraz Policja odwiedzając osoby w kwarantannie, informowały o możliwości uzyskania wsparcia lub pomocy ze strony MOPS. Przeprowadzono również akcję informacyjną w mediach lokalnych oraz w formie ulotek.

W zakresie świadczenia pomocy osobom i rodzinom potrzebującym pomocy w czasie pandemii, MOPS otrzymał liczne wytyczne Wojewody Mazowieckiego⁴⁶, które wdrażał wprowadzając regulacje wewnętrzne⁴⁷.

---

⁴⁴ Zarządzenie nr 15/2020 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie zmian organizacyjnych w MOPS w Płocku, w związku z zagrożeniem związanym z występowaniem w Polsce koronawirusa COVID-19.

⁴⁵ Zarządzenie nr 45/2020 Dyrektora MOPS z dnia 30 września 2020 r.

⁴⁶ M.in. pismo z dnia 11 marca 2020 r. dot. czasowego zawieszenia działalności w placówkach wsparcia dziennego, centrach/klubach integracji społecznej, dziennych domach i klubach seniora, środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej, pismo z dnia 14 marca 2020 r. dot. wsparcia osób wymagających pomocy, w szczególności osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym, bezdomnym w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 wywołanym wirusem SARS-CoV-2, pismo z dnia 29 marca 2020 r. w sprawie organizacji i udzielania pomocy osobom i rodzinom będącym w potrzebie.

⁴⁷ M.in. zarządzenia: nr 14/2020 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie wprowadzenia Procedury postępowania wolontariuszy w sytuacji kontaktu z seniorem (60+) lub osobą niepełnosprawną w związku z koniecznością zakupu i dostarczenia artykułów pierwszej potrzeby w okresie zagrożenia epidemiologicznego koronawirusem; nr 39/2020 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 31 lipca 2020 r. w sprawie

Dyrektor wyjaśnił, że wprowadzono instrukcję wszczynania i prowadzenia procedury NK. Przedstawiciele służb, którzy powinni wszcząć procedurę NK, ale nie chodzili do pracy (pracownicy oświaty, ochrony zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) mogli zgłosić telefonicznie podejrzenie przemocy w danej rodzinie przedstawicielowi OIK, który wszczywał procedurę NK.

(akta kontroli tom I str. 301-455, 489-499, tom II str. 374-412, 419-453, tom III str. 7-10, 34, 41-43)

W okresie pandemii pracownicy socjalni byli dostępni w ramach kontaktów telefonicznych. MOPS realizował swoje standardowe działania wynikające z profilu funkcjonowania instytucji, tj. dokonywał kwalifikacji do uzyskania świadczeń, udzielał bezpośredniej pomocy finansowej, materialnej oraz usługowej.

W szczególnych przypadkach, gdy osoba lub rodzina została poddana samoizolacji lub istniało podejrzenie zakażenia lub choroby zakaźnej wywiady były sporządzane zgodnie z zapisami ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19⁴⁸. Każdy pracownik świadczący usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, na bieżąco wyposażony był w środki dezynfekujące i środki ochrony osobistej tj. maseczki, rękawiczki czy kombinezony ochronne.

(akta kontroli tom I str. 304-386, tom II str. 419-423, tom III str. 34-35, 88, 322-405)

1.8. Zadania z zakresu zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności w latach: 2019, 2020, 2021 i I półroczu 2022 r. realizowane były w MOPS przez konsultantów: pedagogów (odpowiednio 4, 4, 4 i 3 osoby), psychologów (4, 5, 4 i 3), prawnika (1, 1, 1 i 1), socjoterapeutę (1, 1, 1 i 1). Minimalne wymogi kwalifikacyjne dla stanowisk pracy w MOPS zostały uregulowane Zarządzeniem w sprawie zmian i ustalenia tekstu jednolitego Regulaminu wynagradzania pracowników MOPS w Płocku⁴⁹. W poszczególnych latach objętych kontrolą, w OIK byli zatrudnieni na umowę o pracę: konsultant pedagog (3, 3, 3 i 2 osoby), konsultant prawnik (1, 0, 0 i 0), konsultant psycholog (1, 3, 3 i 3), konsultant socjoterapeuta (1, 1, 1 i 1), specjalista pracy socjalnej (1, 1, 1 i 1) oraz na umowę zlecenie: psycholog (3, 3, 3 i 3), konsultant przeciwdziałania przemocy w rodzinie (1, 0, 0 i 0), instruktor terapii zajęciowej (1, 1, 0 i 0), specjalista psychoterapii uzależnień (0, 1, 1 i 0), prawnik (2, 2, 2 i 1), pedagog (0, 1, 1 i 0), psychoterapeuta (0, 1, 1 i 1).

W wyniku badania dokumentacji pracowniczej pięciu pracowników⁵⁰ stwierdzono, że czterech z nich posiadało wymagane kwalifikacje, o których mowa w art. 116 ust. 1⁵¹

---

zasad obsługi interesantów w MOPS w Płocku, w związku z zagrożeniem epidemicznym związanych z występowaniem w Polsce koronawirusa COVID-19; nr 45 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 30 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia Procedury postępowania na wypadek podejrzenia zakażenia koronawirusem lub zachorowania na COVID-19; nr 47/2020 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 5 października 2020 r. w sprawie zmiany czasu pracy pracowników w MOPS w Płocku, w związku z zagrożeniem epidemicznym związanym z występowaniem w Polsce koronawirusa SARS-CoV-2; nr 6/2022 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 21 stycznia 2022 r. w sprawie zmian organizacji pracy w MOPS w Płocku, w związku z zagrożeniem epidemicznym związanym z występowaniem w Polsce koronawirusa COVID-19.

⁴⁸ Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568 ze zm.).

⁴⁹ Zarządzenie nr 7/2020 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 2 marca 2020 r. Minimalne kwalifikacje ustalano zgodnie z wymaganiami m. in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

⁵⁰ Dyrektor, kierownik OIK, prawnik, konsultant psycholog, pracownik socjalny.

⁵¹ Pracownik socjalny.

i art. 122 ust. 1⁵² ustawy o pomocy społecznej, § 2 ust. 1 pkt 1⁵³, 3⁵² i 5⁵⁴ rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne⁵⁵. Jeden pracownik z pięciu objętych badaniem nie posiadał wymaganych kwalifikacji (szczegółowy opis w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

W MOPS nie zatrudniano osób wykonujących zawody medyczne, ale istniała możliwość zapewnienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie pomocy medycznej przez członków MZI, którzy byli przedstawicielami ochrony zdrowia, tj. pielęgniarkę, koordynatorkę pielęgniarek szkolnych, przedstawicielkę pogotowia ratunkowego. Istniała także możliwość skorzystania z pomocy w formie sporządzenia w Schronisku dla Kobiet przez osobę do tego uprawnioną mapy obrażeń ciała.

Dyrektor wyjaśnił, że OIK w ramach MZI współpracował z innymi instytucjami w Płocku, które pomagały rodzinom z problemem przemocy w rodzinie, monitorował sytuację ofiar przemocy w rodzinie przez pół roku po zakończeniu procedury NK. Dodatkowo pracownicy OIK mieli dostęp do superwizji prowadzonych przez psychologa Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w Warszawie. W II półroczu 2020 r. i w 2021 r. wzrosła absencja pracowników w związku z zachorowaniami na COVID-19, ale nie wpłynęło to w sposób znaczący na pracę MOPS. Nadal zapewniona była prawidłowa organizacja i ciągłość pracy. W niektórych przypadkach zastosowano pracę zdalną w celu zapewnienia prawidłowej obsługi i terminowości prowadzonych spraw.

(akta kontroli tom II str. 50-51, 73-74, 120-121, tom III str. 35, 93-155, tom IV str. 355-356)

1.9. W ramach organizowania pomocy społecznej⁵⁶, wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej⁵⁷, a także udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie⁵⁸ MOPS współpracował m.in. na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, osobami fizycznymi i prawnymi, w tym z: Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Płocku w zakresie zapewnienia całonocnego, tymczasowego schronienia oraz usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej dla kobiet z dziećmi do 18 roku życia z terenu miasta Płocka⁵⁹; Caritas Diecezji Płockiej w zakresie zapewnienia noclegu i schronienia bezdomnym mężczyznom z terenu miasta Płocka⁶⁰; Wojewódzkim Urzędem Pracy Filią w Płocku⁶¹; Państwową Wyższą Szkołą

⁵² Dyrektor, tj. osoba kierująca MOPS posiadała co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

⁵³ Psycholog, który ukończył studia II stopnia na kierunku psychologia i posiadał udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

⁵⁴ Prawnik, który ukończył studia wyższe na kierunku prawo.

⁵⁵ Dz. U. Nr 50, poz. 259, dalej: rozporządzenie w sprawie standardu usług.

⁵⁶ Art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

⁵⁷ Art. 3 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

⁵⁸ Art. 9 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

⁵⁹ Umowy nr: ADM.2200.176.2018; ADM.2200.143.2019; ADM.2200.113.2020 wraz z aneksem.

⁶⁰ Umowy nr: ADM.2200.171.2018; ADM.2200.1412019; ADM.2200112.2020.

⁶¹ W ramach współpracy zorganizowano warsztaty dla osób bezrobotnych „SPADOCHRON”.

Zawodową w Płocku⁶²; z Miastem Płock⁶³, Stowarzyszeniem Mniejszości Romskiej, Mazowieckim Oddziałem Okręgowym PCK⁶⁴, ze spółką Sensi Labs⁶⁵.

Zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy MOPS zapewnił miejsca w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi poprzez zawarcie porozumienia o współpracy z Fundacją „Leśne Zacisze”. Od 2020 r. prowadzona była ogrzewalnia dla osób bezdomnych przez organizację pozarządową Chrześcijańską Misję Społeczną „Teen Challenge” Oddział w Płocku w ramach udzielonej dotacji na finansowanie realizacji zadania zleconego na podstawie art. 25 ustawy o pomocy społecznej.

Współpraca ta przyniosła efekty m. in. w postaci: zapewnienia gorącego posiłku w liczbie: 7933 (2019 r.), 6270 (2020 r.), 6800 (2021 r.), 5466 (2022 r.); dostarczenia pakietów żywnościowych dla dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych; zapewnienia noclegu i schronienia bezdomnym mężczyznom z terenu miasta Płocka; zapewnienia całonocnego, tymczasowego schronienia oraz usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej dla kobiet wraz z dziećmi do 18 roku życia z terenu Miasta Płocka.

(akta kontroli tom I str. 12-38, 86-109, 132-155, tom II str. 202-303, tom III str. 2, 44-66, 475-488)

1.10. W okresie objętym kontrolą pracownicy MOPS uczestniczyli w 67 zewnętrznych szkoleniach, kursach lub warsztatach o różnicowanej tematyce z zakresu pomocy społecznej, wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie w formie stacjonarnej lub online (27 w 2019 r., 21 w 2020 r., 17 w 2022 r. i 2 w I połowie 2022 r.).

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą pięciu szkoleń zewnętrznych: stacjonarnego pn. „Superwizje dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych”⁶⁶; stacjonarnego pn. „Szkolenie z zakresu komunikacji ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji kryzysowej”⁶⁷ oraz trzech szkoleń dotyczących zagadnień związanych z tematyką pandemii COVID-19 (dwa szkolenia online⁶⁸ i jedno stacjonarne⁶⁹). Badanie nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli tom III str. 67-79, tom IV str. 144-202)

1.11. W okresie objętym kontrolą w MOPS realizowano dwa programy osłonowe. Pierwszy wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023⁷⁰. Celem drugiego wieloletniego programu osłonowego pn. Płocki bon żłobkowy było ograniczenie zjawiska braku dostępności miejsc w żłobkach z powodów materialno-bytowych. W ramach programu przyznano świadczenia pieniężne na poprawę poziomu życia, zapewnienie właściwej opieki

⁶² Zorganizowano projekt „Pomalujmy nasz świat”.

⁶³ Zorganizowano prace społeczno-użyteczne na rzecz 116 jednostek organizacyjnych miasta Płocka.

⁶⁴ Projekty: SmartCare – organizacja usług społecznych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych; Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19.

⁶⁵ Trzydzieści dzieci z terenu miasta Płocka otrzymało darmowe komputery do nauczania online.

⁶⁶ Przeszkolenie w okresie marzec – październik 2019 r. 12 pracowników MOPS.

⁶⁷ Przeszkolenie w terminie 19 – 21 listopada 2021 r. 10 pracowników MOPS.

⁶⁸ Przeszkolenie jednego pracownika w dniu 3 lipca 2020 r. z zakresu przyznawania dodatku mieszkaniowego powiększonego o dopłatę z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz dwóch pracowników w dniach 2 i 9 grudnia 2020 r. z zakresu dodatku mieszkaniowego i energetycznego.

⁶⁹ Przeszkolenie pięciu pracowników w okresie 23-26 sierpnia 2020 r. z zakresu realizacji zadań profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w czasie pandemii COVID-19 - wytyczne i profilaktyka w oparciu o stanowisko PARPA.

⁷⁰ Badanie szczegółowe programu przedstawiono w pkt. 2.6. niniejszego wystąpienia.

i kształcenia właściwych podstaw rozwojowych dzieci w wieku od jednego do trzech lat: w 2019 r. dla 40 rodzin (wydatkowano 54,6 tys. zł, tj. 100% zaplanowanych środków), w 2020 r. dla 47 rodzin (wydatkowano 71,1 tys. zł, tj. 100%), w 2021 r. dla 38 rodzin (wydatkowano 55,7 tys. zł, tj. 100%).

(akta kontroli tom I str. 12-38, 86-109, 132-155, tom III str. 36, tom IV str. 1 -120)

1.12. W ramach realizacji zadań dotyczących oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie, MOPS prowadził w 2019 r. i 2020 r. własny Program Edukacyjno-Korekcyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie. Założenia organizacyjne i merytoryczne ww. programu realizowanego w OIK nie zostały pisemnie określone przez MOPS lub Radę Miasta Płocka. Uczestnicy byli rekrutowani w trakcie realizacji procedury NK, udział w nim opierał się na dobrowolnej decyzji. W 2021 i 2022 r. Program Edukacyjno-Korekcyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie nie był realizowany z uwagi na brak osób chętnych do udziału lub zobowiązanych do uczestnictwa orzeczeniem sądu.

Dyrektor wyjaśnił, że spotkania w ramach ww. programu zawsze odbywały się po wcześniejszym umówieniu z psychologiem OIK, który dbał aby zachowana była zasada braku kontaktu osoby doznającej przemocy w rodzinie z osobą stosującą przemoc w rodzinie. Były to zawsze, również w trakcie pandemii COVID-19, kontakty osobiste, z zachowaniem środków bezpieczeństwa.

(akta kontroli tom I str. 12-38, 86-109, 132-155, tom III str. 36-37, 92)

1.13. MOPS z tytułu realizacji zadań ustawowych w 2019 r. wydatkował 175 193,2 tys. zł (99,9% zaplanowanej kwoty), w tym m.in. z tytułu: interwencji kryzysowej 742,8 tys. zł, przeciwdziałania przemocy w rodzinie 131,9 tys. zł, wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 4500,6 tys. zł⁷¹. W 2020 r. wydatkowano 206 436,6 tys. zł (99,7% zaplanowanej kwoty), w tym m.in. z tytułu: interwencji kryzysowej 721,5 tys. zł, przeciwdziałania przemocy w rodzinie 56,6 tys. zł, wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 4592,7 tys. zł. W 2021 r. wydatkowano 202 715,1 tys. zł (99,7% zaplanowanej kwoty), w tym m.in. z tytułu: interwencji kryzysowej 761,4 tys. zł, przeciwdziałania przemocy w rodzinie 96,0 tys. zł, wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 5112,1 tys. zł. W I połowie 2022 r. wydatkowano z tytułu: interwencji kryzysowej 363,8 tys. zł, przeciwdziałania przemocy w rodzinie 26,6 tys. zł, wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 2985,3 tys. zł.

W ocenie Dyrektora środki finansowe, którymi dysponował MOPS były wystarczające do realizacji wszystkich zadań związanych z zapewnieniem wsparcia potrzebuującym.

(akta kontroli tom I str. 12-38, 86-109, 132-155, tom II str. 15-17, 57-58, 80-82, 89-92, 127-129, 135, tom III str. 37-39, 82-87)

W 2020 r. plan finansowy MOPS został zwiększony o kwotę 656,6 tys. zł, w tym o: 87,0 tys. zł⁷² w związku ze zwiększoną liczbą świadczeń udzielanych ze względu na epidemię COVID-19 oraz pomoc osobom znajdującym się w kwarantannie, 54,0 tys. zł⁷³ na zakup środków ochrony osobistej oraz urządzeń służących ograniczeniu ryzyka zakażenia, 515,6 tys. zł⁷⁴ na realizację projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”⁷⁵.

⁷¹ Rozdział 85508, 85510, 85230 (§4300) i 85295.

⁷² Rozdz.85295 Pozostała działalność.

⁷³ Rozdz.85219 Ośrodki Pomocy Społecznej.

⁷⁴ Rozdz.85504 Wspieranie rodziny

⁷⁵ Głównym celem projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej. W ramach pomocy w organizacji zdalnego nauczania wsparcie otrzymały dzieci umieszczone w pieczy zastępczej poprzez zakup sprzętu komputerowego, oprogramowania i sprzętu

Z uwagi na epidemię COVID-19 i czasowe zamknięcie świetlic środowiskowych wydatkowano niższą kwotę na wykonywanie i dostarczanie pakietów żywnościowych dla dzieci: w 2020 r. o 57,0 tys. zł (wydatkowano 32,8 tys. zł z przewidzianej kwoty 89,8 tys. zł), w 2021 r. o 25,8 tys. zł (wydatkowano 61,1 tys. zł z przewidzianej kwoty 86,9 tys. zł). Również w 2020 r. zmniejszyły się wydatki na materiały biurowe, środki higieny i czystości, materiały eksploatacyjne do drukarek i kserokopiarek, wzrosły natomiast wydatki na usługi pocztowe.

Z tytułu zakupu środków ochrony osobistej oraz urządzeń służących ograniczeniu ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 w 2020 r. wydatkowano kwotę 55,0 tys. zł, w 2021 roku 4,1 tys. zł, w I połowie 2022 r. 3,2 tys. zł.

(akta kontroli tom III str. 37-39, 82-87, tom IV str. 213-219)

1.14. Na działalność MOPS, w okresie objętym kontrolą, wpłynęło⁷⁶ do MOPS 37 skarg⁷⁷, do Rady Miasta Płocka trzy skargi, a do Prezydenta Miasta Płocka dwie. W wyniku rozpoznania przedmiotowych skarg żadna z nich nie została uznana za zasadną. Informacje zawarte w skargach były przedmiotem rozpatrzenia w drodze zweryfikowania stanu faktycznego i prawnego.

Szczegółowym badaniem objęto 12 skarg, w tym trzy z 2019 r., cztery z 2020 r., dwie z 2021 r. i trzy z I połowy 2022 r. Badane skargi dotyczyły m in.: niezamknięcia procedury „Niebieskie Karty” i bezpodstawnego objęcia rodziny nadzorem kuratorskim; intencjonalnego działania pracownika MOPS; braku przedstawienia się i braku zachowania reżimu sanitarnego; braku udzielenia wystarczającego wsparcia rodzinie zmagającej się z problemem przemocy. Analiza wykazała, że skargi rozpatrzono poprawnie i rzetelnie, z zachowaniem zasad wynikających z art. 237 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷⁸ dotyczących sposobu i terminu załatwienia skargi oraz art. 238 Kpa dotyczącego zawiadomienia o załatwieniu skargi. Jedną ze skarg objętych badaniem pozostawiono bez rozpatrzenia z uwagi na brak uzupełnienia wniosku przez wnoszącego.

(akta kontroli tom III str. 156-243)

1.15. W MOPS w okresie objętym kontrolą zostało wszczętych 14 kontroli zewnętrznych⁷⁹, w tym 13 zakończono. Dziewięć z nich dotyczyło częściowo zagadnień objętych niniejszą kontrolą, w tym w dwóch z nich stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na braku dokonania w ocenach ryzyka zawodowego dla określonych grup zawodowych aktualizacji o nowy czynnik biologiczny SARS-Cov-2 oraz braku właściwych kwalifikacji pracowników.

(akta kontroli tom III str. 255-292, tom IV str. 361)

W ramach audytu wewnętrznego zrealizowano cztery zadania, w ramach których wydano zalecenia i wnioski m. in. w zakresie ujednoczenia treści umów stosowanych do konkretnej pieczy zastępczej w celu wyeliminowania wypłaty świadczeń nienależnych zidentyfikowanych po fakcie dokonania wypłaty tego świadczenia⁸⁰ oraz dostosowania struktury organizacyjno-personalnej zapewniającej prawidłowe postępowanie windykacyjne nienależnie wypłaconych należności⁸¹.

(akta kontroli tom III str. 293-321)

---

audiowizualnego (zakup laptopów, komputerów stacjonarnych) oraz zakup środków ochrony indywidualnej (maseczki, rękawiczki, środki do dezynfekcji).

⁷⁶ W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły wnioski dotyczące działalności MOPS.

⁷⁷ 13 w 2019 r., 9 w 2020 r., 10 w 2021 r. i 5 w I połowie 2022 r.

⁷⁸ Dz. U z 2022 r. poz. 2000, dalej: Kpa.

⁷⁹ Po trzy kontrole w latach 2019-2021 i pięć kontroli w I połowie 2022 r.

⁸⁰ Audyt przeprowadzony w 2021 r. pn. Organizowanie i funkcjonowanie zastępczej pieczy rodzinnej zawodowej w MOPS w Płocku.

⁸¹ Audyt przeprowadzony w 2019 r. pn. Prowadzenie postępowań windykacyjnych z tytułu nienależnie pobranych świadczeń i dochodów budżetowych.

Stwierdzone
nieprawidłowości

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli zewnętrznych i audytów znalazły odzwierciedlenie w zaleceniach i wnioskach, które Dyrektor MOPS przyjął i wdrożył w nadzorowanej działalności.

(akta kontroli tom III 257-259,2954-295, 316, tom IV str. 210-211)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Kierownik OIK nie posiadał wymaganej specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, co było niezgodne z art. 112a ust. 3 w związku z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Art. 112a ust 3 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej będącymi w strukturze powiatowego centrum pomocy rodzinie są obowiązane spełniać wymagania dla kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. W art. 122 ust. 1 tej ustawy wskazano natomiast, że osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

OIK został wyodrębniony w strukturze MOPS jako jego komórka organizacyjna⁸² na prawach działu. W okresie kontrolowanym OIK kierowała osoba pełniąca funkcję kierownika od 13 kwietnia 2010 r., która nie posiadała specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Bezpośrednim przełożonym kierownika OIK był Zastępca Dyrektora ds. Pomocy Środowiskowej (do 31 lipca 2019 r.), a następnie Zastępca Dyrektora ds. Integracji Społecznej (do dnia zakończenia czynności kontrolnych). Osoby zajmujące te stanowiska posiadały specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kierownik OIK podlegał również Dyrektorowi MOPS, który także posiadał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Zgodnie z art. 6 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej jest jednak jednostką organizacyjną pomocy społecznej, zatem jego kierownik powinien spełniać wymagania określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W ramach wyjaśnień, Dyrektor przedłożył opinię radcy prawnego, w której zawarto stanowisko, że OIK od samego początku działa w strukturze MOPS jako jego wewnętrzna komórka organizacyjna. Podlega bezpośrednio Dyrektorowi MOPS i nigdy nie był wyodrębnioną, zewnętrzną do MOPS jednostką organizacyjną pomocy społecznej, o której mowa w art. 6 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej. Z uwagi na brak wyodrębnienia organizacyjnego OIK nie można wobec niego stosować art. 112a ustawy o pomocy społecznej. Przepis ten mówi bowiem o połączeniu istniejących jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

(akta kontroli tom I str.208-279, tom III str. 112-119, 540-542, 554-557, 562-567, tom IV str. 291-329, 352)

Zdaniem NIK, do oceny spełniania wymogu posiadania kwalifikacji przez kierownika OIK – jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w rozumieniu art. 6 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej należy stosować art. 112a ust. 3 w związku z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z dokumentami organizacyjnymi, działalnością OIK kierował kierownik, podlegający służbowo Zastępcy Dyrektora oraz Dyrektorowi MOPS. Przepisy art. 112a nie dotyczą wyłącznie przypadków połączenia istniejących wcześniej jako oddzielne jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Ponadto zarówno w art. 112a, jak i w pozostałych przepisach ustawy o pomocy społecznej, nie ma rozróżnienia kompetencji wymaganych od kierowników jednostek

⁸² § 1 ust. 2 Regulaminu OIK ustanowionego Zarządzeniem nr 33/09 Dyrektora MOPS w Płocku z dnia 5 października 2009 r. w sprawie ustalenia Regulaminu OIK MOPS w Płocku. W Uchwale Nr 254/XIII/99 Rady Miasta Płocka z dnia 18 maja 1999 r. w sprawie nadania statutu MOPS w Płocku, w § 5 pkt 5 określono, że do zadań MOPS należy w szczególności prowadzenie OIK. W Regulaminie Organizacyjnym MOPS przyjętym Uchwałą Nr 751/III/99 Zarządu Miasta Płocka z dnia 19 sierpnia 1999 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego MOPS w Dziale III § 7 pkt 1 lit. i tiret 2 wyodrębniono OIK.

organizacyjnych pomocy społecznej pozostających w strukturze innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w okresie poprzedzającym obowiązywanie tej regulacji, od kompetencji osób będących kierownikami takich jednostek po jej wejściu w życie.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie kontrolowanym w MOPS prawidłowo zorganizowano wykonywanie zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. Wdrożono uregulowania wewnętrzne pozwalające na właściwą organizację i funkcjonowanie MOPS w warunkach pandemii COVID-19. Zapewniono niezbędne formy pomocy oraz jej dostępność. W dokumentach strategicznych ujęto zagadnienia dotyczące wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności. Rozpoznano potrzeby i problemy rodzin. W warunkach pandemii zapewniono prawidłową organizację pracy zapewniającą dostępność pomocy potrzebującym wsparcia. Pracownikom MOPS zapewniono rozwój zawodowy poprzez udział w szkoleniach oraz właściwe warunki pracy, również w okresie pandemii COVID-19. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła zajmowania stanowiska kierownika OIK przez osobę niespełniającą wymogów kwalifikacyjnych w zakresie posiadania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, co było niezgodne z art. 112a ust. 3 w związku z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty

Opis stanu faktycznego

2.1. Głównymi przyczynami korzystania z pomocy i wsparcia w latach 2019, 2020, 2021 i pierwszej połowie 2022 r. przez osoby i rodziny przeżywające trudności były: długotrwała lub ciężka choroba (odpowiednio 3393, 3258, 2698, 1593 osób), ubóstwo (2887, 2612, 2071, 911), bezrobocie (2780, 2603, 2191, 779), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1456, 1353, 1093, 201). Najrzadszą przyczyną korzystania z pomocy i wsparcia była narkomania (30, 40, 51, 25 osób) oraz przemoc w rodzinie (56, 52, 45, 16).

(akta kontroli tom II str. 165, 178, 189, tom III str. 321)

Dyrektor wyjaśnił, że nie odnotowano zgłoszenia osób o pomoc i wsparcie, np. w formie schronienia lub specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wynikającego z negatywnych skutków kwarantanny lub izolacji społecznej spowodowanej sytuacją epidemiologiczną w kraju.

(akta kontroli tom II str. 15, 89, 135, tom III str. 88)

W latach: 2019, 2020, 2021 i pierwszej połowie 2022 r. z pomocy i wsparcia realizowanego w ramach zadań powiatu skorzystało odpowiednio 904, 968, 961 i 627 osób, w tym: z poradnictwa psychologicznego 70, 90, 82 i 34 osoby; prawnego 189, 183, 117 i 56; rodzinnego 25, 28, 26 i 5; interwencji w środowisku 47, 60, 65 i 42; konsultacji terapeutycznej 6, 23, 30 i 1; konsultacji socjoterapeutycznej 3, 1, 17 i 4; wsparcia emocjonalnego 90, 102, 89 i 30; pomocy w formie informacji lub edukacji 31, 58, 66 i 21; mediacji 6, 4, 2 i 4; pobytu w DPS 159, 154, 158 i 158; pobytu w rodzinach zastępczych spokrewnionych 108, 108, 115 i 116; pobytu w rodzinach zastępczych niezawodowych 41, 34, 36 i 42; pobytu w rodzinach zastępczych zawodowych 15, 13, 17 i 14; pobytu w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego 10, 6, 17 i 11; pobytu w rodzinach zastępczych specjalistycznych 3, 3, 3 i 3; pobytu w rodzinnych domach dziecka 23, 25, 38 i 48, a liczba wychowanków, którzy opuścili rodzinną pieczę zastępczą wyniosła 46, 41, 48 i 23, liczba wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą wyniosła 32, 35, 35 i 15.

Ponadto z telefonu interwencyjnego skorzystało odpowiednio 15, 26, 39 i 39 osób; ze schronienia doraźnego (kilka godzin - ogrzewalnia) 69, 98, 98 i 59; schronienia tymczasowego do trzech miesięcy (Hostel, schronisko dla Kobiet, Noclegowania dla Mężczyzn) 25, 12, 33 i 9; mieszkań chronionych 80, 46, 57 i 39 osób⁸³.

(akta kontroli tom II str. 157-196, 413, 423, tom III str. 317-318, 406, tom IV str. 373-377)

Dyrektor wyjaśnił, że pandemia COVID-19 nie wpłynęła na wzrost lub spadek liczby osób, które skorzystały z pomocy, natomiast wzrost przypadków stosowania przemocy wobec dzieci⁸⁴ może być związany z nagłą izolacją rodzin, koniecznością pozostawiania dzieci w domach i nauką zdalną. Trudno jednoznacznie wskazać, czy zmiany w liczbie udzielonej pomocy były związane z pandemią COVID-19, jednak istnieje takie prawdopodobieństwo z uwagi na zamknięcie w domach i przymusową izolację. Liczba osób korzystających z określonej formy pomocy była i jest uzależniona od liczby osób zgłaszających się do poszczególnych specjalistów.

(akta kontroli tom II str. 413, tom III str. 406)

Z informacji przekazanych NIK⁸⁵ wynika, że w związku z pandemią COVID-19 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Płocku zdiagnozowała ograniczenie dostępności do diagnozy i terapii dzieci i młodzieży oraz zwiększenie liczby klientów z problemami natury emocjonalnej wynikających z izolacji społecznej. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi nr 3 w Płocku zdiagnozowała trudności techniczne, komunikacyjne, emocjonalno-społeczne oraz w nauce⁸⁶. Szkoła Podstawowa nr 15 w Płocku dostrzegła trudności uczniów w zrozumieniu materiału edukacyjnego oraz w kontaktach z nauczycielami. Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi w Płocku wskazało utrudniony kontakt z uczniem i rodzicem oraz problemy techniczne związane ze sprzętem komputerowym i Internetem. Trudności te spowodowało wprowadzenie komunikacji elektronicznej nauczycieli z dziećmi i ich rodzicami.

W ramach pracy zdalnej Szkoła Podstawowa z Oddziałem Dwujęzycznym nr 3 w Płocku, Zespół Szkół Usług i Przedsiębiorczości w Płocku, Szkoła Podstawowa nr 15 w Płocku oraz Liceum Ogólnokształcące z Oddziałem Dwujęzycznym w Płocku realizowały dla uczniów i ich rodziców terapię indywidualną, logopedyczną, psychologiczną i pedagogiczną. W ocenie dyrektorów ww. placówek działania te przyniosły efekty w postaci poprawy kondycji psychofizycznej uczniów i rodziców, wzrostu poczucia bezpieczeństwa, wzmocnienia relacji interpersonalnych, skierowania dzieci na konsultacje psychiatryczne i do specjalistów od uzależnień behawioralnych, wzrostu aktywności uczniów podczas lekcji zdalnych, większego zaangażowania uczniów w proces edukacyjny, wzrostu kompetencji w zakresie technologii informatycznej, wzbogacenia warsztatu pracy nauczyciela o nowe, efektywne formy przekazywania wiedzy, wyrównywania i minimalizowania braków dydaktycznych.

Liczba dzieci, którym psycholog i pedagog udzielili pomocy w związku z szeroko rozumianymi trudnościami wywołanymi pandemią w ocenie jednej jednostki⁸⁷ uległa

⁸³ Były przypadki wydania jednej decyzji dla więcej niż jednej osoby, np. decyzja z 4 stycznia 2022 r. dotycząca matki z dzieckiem.

⁸⁴ Liczba dzieci wskazanych w procedurze "Niebieskie Karty" jako doświadczające przemocy w rodzinie (w 2019 – 31 dzieci, 2020 – 47 dzieci, 2021 – 19 dzieci, w I połowie 2022 – 31 dzieci).

⁸⁵ Informacje przekazane w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz pięć wybranych szkół z terenu miasta Płocka.

⁸⁶ Trudności techniczne (brak sprzętu komputerowego i dostępu do Internetu, trudności z obsługą platformy Teams, trudności komunikacyjne między dziećmi a rodzicami, trudności emocjonalno-społeczne (obniżony nastrój, poczucie samotności i wyobcowania, wycofanie się z relacji rówieśniczych, lęk i stany depresyjne), trudności w nauce (obniżona aktywność na lekcjach, wycofanie się dzieci z procesu edukacyjnego, trudności w praktycznym zdobywaniu wiedzy w formie on-line).

⁸⁷ Szkoła Podstawowa nr 18 w Płocku.

znacznemu zmniejszeniu w stosunku do okresu przed pandemią, natomiast w ocenie dwóch innych⁸⁸ wzrosła o 50%.

(akta kontroli tom III str. 244-254)

2.2. W wyniku szczegółowego badania dokumentacji dziewięciu⁸⁹ osób, spośród 5122 osób korzystających z pomocy w ramach interwencji kryzysowej, w tym korzystających tylko z natychmiastowego wsparcia psychologicznego, emocjonalnego (trzy osoby); z wsparcia psychologicznego i innych form pomocy (trzy osoby); z natychmiastowej pomocy psychologicznej oraz całodobowego schronienia przez okres do trzech miesięcy, które również w tym czasie korzystały z innych form wsparcia (trzy osoby) ustalono, iż osoby te w dniu zgłoszenia się do MOPS otrzymały niezbędne wsparcie, w tym natychmiastową specjalistyczną pomoc psychologiczną, w odpowiedniej formie, zakresie i czasie⁹⁰.

W ramach natychmiastowego wsparcia psychologicznego, emocjonalnego (z powodów rodzinnych, emocjonalnych, długotrwałej choroby, DDA⁹¹, żałoby), pomocy tej udzielono dwóm osobom dorosłym i jednej osobie niepełnoletniej (w obecności rodzica) w formie pomocy jednorazowej, ze wskazaniem dalszych zaleceń według potrzeb. Efektem jednorazowej pomocy dla trzech osób objętych badaniem był brak kolejnego zgłoszenia się tych osób o ponowną pomoc.

Objęte badaniem udzielenie wsparcia psychologicznego i innych form pomocy⁹² udzielone zostało, z powodu: przemocy w rodzinie, problemów rodzinnych i emocjonalnych, trudności opiekuńczo-wychowawczych i żałoby dwóm osobom dorosłym⁹³ i jednej osobie niepełnoletniej (w obecności rodzica) w formie kilkumiesięcznej pomocy zakończonej ustąpieniem przyczyny i odzyskaniem równowagi psychicznej.

Dla trzech kolejnych osób objętych badaniem natychmiastowej pomocy psychologicznej oraz udzielania całodobowego schronienia (z powodu przemocy w rodzinie) przez okres do 3 miesięcy, przy jednoczesnym korzystaniu z innych form wsparcia⁹⁴ pomocy udzielono dwóm rodzinom (matce z dzieckiem i matce z dwójką dzieci) oraz jednej osobie dorosłej, poprzez kilkutygodniowe lub kilkumiesięczne udzielenie schronienia w Domu dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie. Efektem badanej pomocy było wyeliminowanie przyczyn problemu i odzyskanie równowagi psychicznej.

Z dziewięciu spraw objętych szczegółowym badaniem, w tym pięciu, w których wszczęto procedurę NK, wynika że MOPS poprawnie udzielił natychmiastowej pomocy, o której mowa w art. 47 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. We wszystkich badanych sprawach w wyniku podjętych działań interdyscyplinarnych, uzyskano efekt odzyskania przez osoby korzystające z pomocy równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. Jednocześnie zapewniono im, w razie potrzeby, dalszy bezpośredni kontakt z przedstawicielem policji oraz pracownikiem OIK.

(akta kontroli tom II str. 413-424, tom III str. 3-10, 322-405)

2.3. MOPS w okresie objętym kontrolą, w ramach realizowanego wsparcia w formie mieszkań chronionych, wydał 212 decyzji, w tym 211 przyznających prawo pobytu

⁸⁸ Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi nr 3 w Płocku, Zespół Szkół Usług i Przedsiębiorczości w Płocku.

⁸⁹ Po trzy osoby korzystające z pomocy w roku 2019, 2020 i 2021 r.

⁹⁰ Działania interwencyjne podejmowano w dniu zgłoszenia.

⁹¹ Dorosłe dzieci alkoholików.

⁹² Konsultacja terapeutyczna, wsparcie emocjonalne, informacja, edukacja, pomoc prawna, monitorowanie sytuacji.

⁹³ Z wszczęciem procedury NK i podjęciem działań interdyscyplinarnych.

⁹⁴ Monitoring środowiska, monitoring sytuacji, informacja-edukacja, pomoc prawna, wsparcie emocjonalne, poradnictwo rodzinne, asystent rodziny, nadzór kuratora sądowego, udział w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym.

w mieszkaniu chronionym na czas określony⁹⁵ oraz jedną decyzję odmowną (w 2019 r.). W kontrolowanym okresie z tej formy pomocy skorzystało 60 osób, w tym korzystających przez okres dłuższy niż trzy lata było 20 osób (33%). Do dnia 29 lipca 2022 r. trzy osoby korzystały z mieszkania chronionego od 2014 r. (8 lat), cztery od 2015 r. (7 lat), jedna od 2016 r. (6 lat). W wyniku szczegółowego badania pięciu decyzji⁹⁶, w tym jednej odmownej⁹⁷, ustalono, że wydano je w oparciu o kompletny wniosek osoby spełniającej kryteria do przyznania bądź odmowy prawa do pobytu w mieszkaniu chronionym. Decyzje wydano w terminie 7, 1, 13, 15 i 119 dni (ponowne rozpatrzenie sprawy pierwotnie rozstrzygniętej decyzją z dnia 24 września 2018 r. i uchylonej decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Płocku z dnia 16 listopada 2018 r.) od dnia wpływu wniosku. Prawo korzystania z mieszkania chronionego w analizowanych przypadkach przyznano z datą złożenia wniosku (decyzja wydana 15 dnia od daty złożenia wniosku), dnia następnego po złożeniu wniosku (decyzja wydana 13 dnia od daty złożenia wniosku), 14 dnia od dnia złożenia wniosku (decyzja wydana następnego dnia od daty złożenia wniosku), czwartego dnia od daty złożenia wniosku (decyzja wydana siódmego dnia od daty złożenia wniosku). Przesłanki wynikające z analizowanych akt sprawy uzasadniały przyznanie pomocy, (m.in. bezdomność, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba). Mieszkanie przyznawane było z datą wskazaną przez wnioskodawcę⁹⁸. Proces decyzyjny poprzedzony był przeprowadzeniem wymaganych uzgodnień (art. 53 ust. 9 i 10 ustawy o pomocy społecznej) oraz wywiadu środowiskowego (art. 107 ustawy o pomocy społecznej). W przypadku czterech pozytywnych decyzji przyznających prawo do mieszkania chronionego na czas określony, rozstrzygnięcia zapadały w terminie ustawowym, zgodnie z art. 35 § 3 Kpa. W przypadku decyzji odmownej, którą wydano w trybie ponownego rozpatrzenia⁹⁹, stroną zawiadamiano, zgodnie art. 36 Kpa, o przyczynach niezalatwienia sprawy w terminie. Wydane decyzje zawierały pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym, zgodnie z art. 127 § 1 Kpa, oraz o konieczności niezwłocznego poinformowania MOPS o każdej zmianie sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń lub ponoszenia odpłatności, zgodnie z art. 109 ustawy o pomocy społecznej. Od decyzji odmownej strona wniosła odwołanie, które zostało oddalone decyzją SKO w Płocku z dnia 24 maja 2019 r.

(akta kontroli tom III str. 409-441)

2.4. W okresie 2019-2022 (I połowa) MOPS wydał 127 decyzji¹⁰⁰ przyznających pomoc w formie pobytu w Schronisku dla Kobiet i Matek z Dziećmi, co odpowiadało liczbie złożonych w tym okresie wniosków. Analiza pięciu wydanych decyzji¹⁰¹ wykazała, iż matki otrzymały pomoc z datą skierowania lub wskazaną przez wnioskodawczynię. Decyzje wydane zostały na podstawie kompletnej dokumentacji¹⁰² przy jednoczesnym spełnieniu warunków do skorzystania z tego

⁹⁵ 70 decyzji wydano w 2019 r., 60 w 2020 r., 53 w 2021 r. i 28 w I połowie 2022 r.

⁹⁶ Po jednej pozytywnej decyzji z 2019, 2020, 2021, 2022 oraz jednej odmownej z 2019 r. (180.2022, 7645.2021, 2645.2020, 7559.2019, 5216.2019).

⁹⁷ 5216.2019 – decyzja wydana w toku ponownego rozpatrzenia sprawy. Zasadność odmowy przyznania w 2019 r. mieszkania chronionego, w którym wnioskodawczyni przebywała od grudnia 2014 r. wraz z uczącym się wówczas synem, wynikała z osiągnięcia przez niego pełnoletności i braku kontynuacji nauki, posiadania stałego dochodu wnioskodawczyni oraz braku przeciwwskazań do podjęcia pracy przez syna.

⁹⁸ W sytuacjach kryzysowych najpierw umieszczano osobę w mieszkaniu chronionym, następnie wydawano decyzję. W przypadku kontynuacji zamieszkiwania w mieszkaniu chronionym prawo to przyznawano na kolejny, określony czas, zgodnie z datą wskazaną we wniosku.

⁹⁹ Data wpływu akt sprawy do MOPS 26.11.2018 r., data wydania decyzji 25 marca 2019 r.

¹⁰⁰ 54 decyzje w 2019 r., 37 w 2020 r., 22 w 2021 r. i 14 i w I połowie 2022 r.

¹⁰¹ Decyzje nr 2473.2022; 3365.2021; 5605.2020; 9662.2019; 8037.2019.

¹⁰² Zgodnie z § 5 i 6 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 17 stycznia 2022 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. poz. 150) oraz § 4 ust. 2 i 3 wcześniej

wsparcia. Występujące w badanych sprawach okoliczności uzasadniały przyznanie wnioskowanej pomocy (sytuacja kryzysowa – konflikt rodzinny, przemoc w rodzinie, bezdomność, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, grupa inwalidzka). Decyzje wydano w terminie miesiąca od daty złożenia wniosku, zgodnie z art. 35 ust. 3 Kpa. Decyzje zawierały wymagane elementy określone art. 107 § 1 i § 3 Kpa, a także pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym zgodnie z art. 127 § 1 Kpa oraz o konieczności niezwłocznego poinformowania MOPS o każdej zmianie sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń lub ponoszenia odpłatności, co spełniało wymogi określone w art. 109 ustawy o pomocy społecznej. W dwóch z pięciu decyzji przyznających pomoc¹⁰³ w podstawie prawnej podano art. 48 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, nieobowiązujący w dacie wydania decyzji (szczegółowy opis w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

W trzech¹⁰⁴ z pięciu analizowanych przypadków osoby korzystające z pomocy opuściły samowolnie Schronisko przed upływem terminu wskazanego w decyzji, w tym dwie osoby ponoszące częściową odpłatność i jedna nieponosząca odpłatności. Po ustaleniu stanu faktycznego świadczącego o zmianie sytuacji osobistej strony, wydano w tym zakresie jedną decyzję uchylającą w całości decyzję pierwotną¹⁰⁵ oraz dwie decyzje zmieniające¹⁰⁶ odmawiające przyznanej wcześniej pomocy z dniem samowolnego opuszczenia schronienia. W dwóch wydanych w tym zakresie decyzjach w podstawie prawnej przywołano nieobowiązujący w dacie wydania decyzji art. 48 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Trzecią decyzję¹⁰⁷ wydano na podstawie obowiązującego art. 48a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w związku z art. 163 Kpa. W podstawie prawnej przedmiotowych trzech decyzji nie przywołano art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej (szczegółowy opis w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom III str. 442-466, tom IV str. 410-421, 431-446)

2.5. Odpłatność za pobyt w mieszkaniach chronionych przyznawanych przez MOPS uregulowano w uchwale Nr 83/VI/2015 Rady Miasta Płocka z dnia 31 marca 2015 r. Odpłatność była uzgadniana indywidualnie z osobą ubiegającą się o skierowanie przy uwzględnieniu kosztów związanych z utrzymaniem danego mieszkania chronionego oraz liczby osób skierowanych do mieszkania chronionego, za dany miesiąc kalendarzowy i proporcjonalnie do okresu pobytu. Analiza pięciu akt spraw (wskazanych w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia) wykazała, że w jednym przypadku prawidłowo przyznano¹⁰⁸ mieszkanie nieodpłatnie z uwagi na niespełnienie kryterium dochodowego¹⁰⁹ oraz w pozostałych trzech przypadkach korzystający ponosili pełną odpłatność, wyliczoną zgodnie z kosztami związanymi z utrzymaniem danego mieszkania, przy prawidłowo wyliczonym dochodzie. W analizowanych przypadkach nie wystąpiła zmiana decyzji ustalającej kwotę odpłatności za mieszkanie chronione.

(akta kontroli tom III str. 407, 409-441, 467-511)

---

obowiązującego rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. z 2005 r. Nr 43 poz. 418).

¹⁰³ Decyzja nr DŚS.4002.9662.2019 z dnia 26 czerwca 2019 r. i decyzja nr DŚS.4002.9693.2019 z dnia 27 czerwca 2019 r.

¹⁰⁴ Decyzje nr: DŚS.4002.4099.2022 z dnia 11 marca 2022 r.; DŚS.4002.7658.2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.; DŚS.4002.18968.2019 z dnia 9 grudnia 2019 r.

¹⁰⁵ Decyzja nr DŚS.4002.4099.2022 z dnia 11 marca 2022 r. (pierwotna decyzja dotyczyła przyznanego nieodpłatnie schronienia).

¹⁰⁶ Decyzja nr DŚS.4002.18968.2019 z dnia 9 grudnia 2019 r., decyzja nr DŚS.4002.7658.2020 z dnia 8 czerwca 2020 r. Pierwotne decyzje ustalały częściową odpłatność.

¹⁰⁷ Decyzja nr DŚS.4002.7658.2020 z dnia 8 czerwca 2020 r. Pierwotne decyzje ustalały częściową odpłatność.

¹⁰⁸ Osoba bez żadnych dochodów, otrzymująca zasiłek stały z MOPS w kwocie 645 zł.

¹⁰⁹ Od 1 października 2018 r. do 31 grudnia 2021 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosiło 701 zł, a dla osoby w rodzinie – 528 zł. Od 1 stycznia 2022 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosiło 776 zł, a dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Rada Miasta Płocka nie ustaliła w drodze uchwały szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt matek z dziećmi w placówce Schronisko dla Kobiet i Matek z Dziećmi. Spośród pięciu badanych decyzji przyznających pomoc w formie pobytu w placówce (wskazanych w pkt 2.4. niniejszego wystąpienia), w trzech przypadkach zasadnie przyznano schronienie nieodpłatnie z uwagi m. in. na niespełnienie kryterium dochodowego, natomiast w dwóch¹¹⁰ przypadkach przyznano schronienie częściowo odpłatnie, z uwzględnieniem prawidłowo wyliczonej kwoty dochodu wnioskodawcy oraz postanowień umowy¹¹¹ zapewniającej całodobowe, tymczasowe schronienie, zgodnie z art. 48a ust 2 i art. 97 ust 2 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli tom III str. 407, 442-466, 512-539)

2.6. Z dwóch programów osłonowych realizowanych przez MOPS, badaniem objęto wieloletni Program w zakresie dożywiania¹¹², który został przyjęty uchwałą Nr 65/IV/2019 Rady Miasta Płocka z dnia 31 stycznia 2019 r. W przyjętej uchwale jako cel programu wskazano ograniczenie zjawiska niedożywienia osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Jako podmiot i przedmiot ww. programu wskazano udzielenie wsparcia dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej oraz uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej – bez wydawania decyzji administracyjnej przyznającej posiłek i bez przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego.

MOPS program ten realizował we współpracy z działającymi na terenie Gminy–Miasta Płock placówkami oświatowymi (przedszkolami), z którymi zawarł stosowne porozumienia. Na podstawie informacji przekazywanych do poszczególnych przedszkoli o liczbie dzieci, jaka może być objęta pomocą w ramach Programu, w okresie 2019-2022 (I połowa) przekazano środki pieniężne w kwocie 86,5 tys. zł (zapewniono 11 199 posiłków dla 94 dzieci), 86,6 tys. zł (zapewniono 1758 posiłków dla 160 dzieci), 131,5 tys. zł (zapewniono 16 479 posiłków dla 210 dzieci), 72,2 tys. zł (zapewniono 6448 posiłków dla 95 dzieci). Z realizacji programu, w ramach monitoringu, MOPS sporządził roczne informacje, będące elementem składowym rozliczenia Programu. Zaplanowane środki na realizację Programu w każdym okresie rozliczeniowym zostały w pełni wykorzystane i przekazane zgodnie z przeznaczeniem. Program był finansowany ze środków własnych gminy.

(akta kontroli tom II str. 374-376, tom III str. 36, tom IV str. 1- 95)

2.7. W MOPS w 2019 i 2020 r. realizowany był jeden własny¹¹³ Program Edukacyjno-Korekcyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie dla 14 osób, w formie 58 spotkań. Program był przygotowany i realizowany przez pracownika MOPS w Płocku¹¹⁴, który spełniał wymogi przewidziane dla osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne w § 9 rozporządzenia w sprawie standardu usług. Program miał charakter cyklicznych spotkań indywidualnych (co do zasady raz w tygodniu). Uczestnikami programu były osoby zmotywowane do udziału

¹¹⁰ 5605.2020; 9662.2019

¹¹¹ Umowa: nr ADM.2200.176.2018 z 20.12.2018 r.; nr ADM.2200.143.2019 z 20 grudnia 2019 r.; nr ADM.2200.113.2020 z 29 grudnia 2020r.; Aneks nr 1 z 23.12.2021 r.; nr ADM.2200.50.2022 z 31.01.2022 r.; nr ADM.2200.105.2022 z 28.06.2022 r.

¹¹² Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania na terenie Miasta Płocka „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, jest programem osłonowym w rozumieniu art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej dotyczącym zadań własnych gminy, w tym tworzenia i realizacji programów osłonowych w ramach realizacji obowiązku wynikającego z przepisu art. 17 ust. 1 pkt 3 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej.

¹¹³ Nie był to program przyjęty uchwałami Rady Miasta Płocka.

¹¹⁴ Mgr psychologii (psychologia społeczna) zatrudnionego od 1 października 1997 r. na stanowisku konsultant-psycholog. Pracownik ukończył dwuletnie szkolenie z zakresu systemowej pracy psychoterapeutycznej z pacjentami indywidualnymi i rodzinami w wymiarze 400 godzin zegarowych (w tym 140 godzin warsztatów), Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (120 godzin) oraz 40-godzinne szkolenie z zakresu pracy ze sprawcami wg Modelu z Duluth, które uprawnia do prowadzenia programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób używających przemocy w rodzinie.

w zajęciach przez członków grup roboczych lub wykazujące samodzielną motywację do wzięcia udziału w Programie. W ramach Programu w 2019 r. odbyło się 25 spotkań indywidualnych z udziałem 10 osób, w 2020 r. 33 spotkania indywidualne z udziałem 8 osób. Każdy uczestnik programu zobowiązywał się do udziału w 20 spotkaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz powstrzymywania się od stosowania zachowań przemocy w rodzinie. Spośród 14 osób uczestniczących w Programie, tylko jedna osoba w pełni ukończyła Program. Z wyjaśnień Kierownika OIK oraz konsultanta prowadzącego Program wynika, że przyczyną nieuczestniczenia w pełnym cyklu spotkań był brak gotowości uczestników do wzięcia odpowiedzialności za własne zachowanie oraz podejmowanie przez nich zatrudnienia w trakcie trwania Programu (spotkania w ramach Programu odbywały się w godzinach pracy MOPS). Ponadto udział w Programie był dobrowolny i nie był objęty sformalizowanym rygorem kar i konsekwencji. Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych był objęty monitoringiem polegającym na bezpośrednim, ustnym informowaniu koordynatorów grup roboczych odpowiedzialnych za zmotywowanie uczestników Programu. Dodatkowo Dyrektor wyjaśnił, iż w latach 2021–2022 w Płocku nie były realizowane programy edukacyjno-korekcyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Na okoliczność zapewnienia wyodrębnionego miejsca, o którym mowa w § 7 rozporządzenia w sprawie standardu usług („Oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nie prowadzi się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie”), Dyrektor wyjaśnił, że w toku realizacji programu, osoby uczestniczące (stosujące przemoc) umawiane były w dniach wykluczających możliwość spotkania się z osobami doznającymi tej przemocy. Budynek MOPS miał dwa osobne wejścia, co zapobiegało ewentualnym spotkaniom osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Spotkania z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie w budynku MOPS odbywały się w pokojach terapeutycznych na parterze. Natomiast spotkania z osobami biorącymi udział w Programie odbywały się w pokoju psychologa na I piętrze.

(akta kontroli tom III str. 36-37, tom IV str. 121-143, 356-358, 352-402, 410-430)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niewskazanie art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej w podstawie prawnej trzech¹¹⁵ objętych badaniem decyzji administracyjnych, w tym jednej uchylającej i dwóch zmieniających uprzednio wydane decyzje dotyczące przyznania pomocy w formie pobytu w Schronisku dla Kobiet i Matek z Dziećmi. Dwie z tych decyzji zostały podpisane¹¹⁶ przez byłego, a jedna przez obecnego Kierownika Działu Świadczeń Socjalnych MOPS. Jako podstawę prawną ww. decyzji wskazano m.in. art. 104 lub 163 Kpa, podczas gdy przesłanki dopuszczalności zmiany lub uchylecia decyzji administracyjnej z zakresu świadczeń z pomocy społecznej określono w przepisie szczególnym, którym jest art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

Dyrektor wyjaśnił, że decyzje wydane w wyniku samowolnego opuszczenia schronienia wydane były w oparciu o postanowienia art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, który omyłkowo nie został wskazany w decyzjach, a przesłanką do ich wydania była zmiana sytuacji osobistej strony.

(akta kontroli tom III str. 407, 459-464, 540-542, 548-553,
tom IV str. 264-265, 285-286, 289, 410-415)

¹¹⁵ Decyzje nr: DŚS.4002.4099.2022 z dnia 11 marca 2022 r.; DŚS.4002.7658.2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.; DŚS.4002.18968.2019 z dnia 9 grudnia 2019 r.

¹¹⁶ Z upoważnienia Prezydenta Miasta Płocka.

2. Wskazanie w podstawie prawnej czterech decyzji administracyjnych¹¹⁷ dotyczących pobytu w Schronisku dla Kobiet i Matek z Dziećmi nieobowiązującego w dniu ich wydania art. 48 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej¹¹⁸, podczas gdy w tym zakresie powinien zostać wskazany art. 48a ust. 1 (dla decyzji przyznających schronienie) lub art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej (dla decyzji uchylających lub zmieniających decyzje przyznające schronienie).

Dyrektor wyjaśnił, że realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej następuje z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego i we wskazanych przypadkach pracownik użył omyłkowo nieaktualnego szablonu dotyczącego udzielenia schronienia.

(akta kontroli tom III str. 407, 459-464, 540-542, 548-553, tom IV str. 264-265, 285-286, 289, 410-415)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie pandemii COVID-19 osoby i rodziny przeżywające trudności otrzymały prawidłowe wsparcie poprzez świadczenia pieniężne i niepieniężne. W wyniku podjętych działań interdyscyplinarnych, w badanych sprawach uzyskano efekt odzyskania przez osoby korzystające z pomocy równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. Prawidłowo realizowano wsparcie w formie mieszkań chronionych oraz schronienia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Także analizowany program osłonowy realizowano zgodnie z założeniami i przyjętymi celami. W toku kontroli stwierdzono cztery przypadki zawarcia w podstawach prawnych wydanych decyzji administracyjnych dotyczących udzielania pomocy w formie schronienia nieobowiązującego art. 48 ust 2 ustawy o pomocy społecznej oraz trzy przypadki niewskazania art. 106 ust. 5 tej ustawy jako podstawy prawnej uchylecia lub zmiany decyzji.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie zatrudniania na stanowisku kierownika OIK osoby posiadającej kwalifikacje określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
2. Zamieszczanie właściwych i aktualnych podstaw prawnych w wydawanych decyzjach administracyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

¹¹⁷ W decyzji nr DŚS.4002.9693.2019 z dnia 27 czerwca 2019 r. i decyzji nr DŚS.4002.9662.2019 z dnia 26 czerwca 2019 r. przyznających schronienie, decyzji nr DŚS.4002.4099.2022 z dnia 11 marca 2022 r. uchylającej w całości decyzję pierwotną i decyzji nr DŚS.4002.18968.2019 z dnia 9 grudnia 2019 r. odmawiającej przyznanej wcześniej pomocy z dniem samowolnego opuszczenia Schroniska.

¹¹⁸ Treść art. 48 ustawy o pomocy społecznej została zmieniona przez art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. poz. 1310) z dniem 5 września 2016 r.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 25 października 2022 r.

Kontroler
Piotr Nowak
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor
Z up.

p.o. Wicedyrektora